

“Vətən oğulları”

Bu kitabda şəhidinə hörmətlə, sayğı ilə yanaşan bir şair ürəyi döyünür

Bütün yüksəkliklərdən ucada dayanan bir zirvə var: Şəhidlik zirvəsi. Bu zirvəyə qalxmaq hər kəsə nəsih olmur. Yalnız müqəddəs amallar uğrunda çarpışan, qorxu nə olduğunu bilməyən, Vətən və xalq yolunda canını fəda etməkdən çəkinməyən cəsarətli, ləyaqətli insanlar yüksələ bilirlər bu uca zirvəyə.

Bu yüksəkliyə ucalan insanlar ölmürlər, əksinə ölümləri ilə bir əbədilik qazanırlar. Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə şəhidləri belə vəsf edib:

*...Qatıl gülləsinə qurban gedir kən,
Gözünü sabaha dikdi şəhidlər!
Üçrəngli bayrağı öz qanlarıyla,
Vətən göylərinə çəkdi şəhidlər.*

İllər ötüb, qərinələr dolassa da, şəhidlər heç vaxt unudulmur, həmişə minnətdarlıq duyğuları ilə yada salınır, xatirələrinə dərin ehtiram bəslənilir.

Azadlığı, müstəqilliyi, babalardan miras qalan torpağı uğrunda oğlunu, qızını şəhid verən xalq xoşbəxt xalqdır. Bu mənada Azərbaycan xalqının qürur hissi keçirməyə, başını uca tutmağa tam mənəvi haqqı var. 1990-cı ilin qanlı 20 Yanvar gecəsində, Dağlıq Qarabağ uğrunda gedən döyüşlərdə xalqımızın yüzlərcə igid övladı uca şəhidlik zirvəsinə yüksəlmişdir. Gültəkin Əsgərova, Ülvi Bünyadzadə, İlham və Fərizə, Koroğlu Rəhimov, Çingiz Mustafayev, Salatin Əsgərova, Mübariz İbrahimov, Polad Həşimov, İlqar Mirzəyev... Bu siyahı çox uzundur.

Bu günlərdə “Qəbələnin səsi” ictimai birliyinin sədri, qəlbi Vətən, torpaq hisi ilə döyünən, Vətənə, elinə, obasına bağlı kövrək misralar müəllifi Şəhla Xəlilqızının “Füyüzat” mətbəəsində nəfis tərtibatda çıxmış “Vətən oğulları” kitabı (redaktoru AYW-nin üzvü, “Qızıl qələm” mükafatçısı Emin Baratoğludur) da məhz bu amala, bu xoş məramla xidmət edir. Şəhla xanımın kitabını vərəqlədikcə, oxuduqca düşünürəm: Həqiqətən Azərbaycanın müstəqilliyi, torpaqlarımızın toxunulmazlığı uğrunda canlarını fəda etmiş şəhidləri müqəddəs bir qayə birləşdiririb: “Biz gəldi-gedərik, tək Vətən yaşasın!” Bu amalla yaşayan insanlar 1990-cı ilin qanlı 20 Yanvar gecəsində təpədən durnağadək silahlanmış düşmən qoşunlarının qarşısından geri çəkilmədilər, misli görünməmiş iradə, yenilməzlik nümayiş etdirdilər. Elə “Sevgisin qəlbində donduran əsgər” şeirində deyildiyi kimi:

*Şəhlayam, sevgidən dastan yazsaq da,
Sınıq köniüllərin xətrini alsaq da,
Ömür ötdükcə biz yas saxlasaq da,
Qaytara bilmərik eşqin özünü.
O, əsgər sevgisi dikib gözünü,
Ucaldır qəlblərdə sevgi sözünü.*

Bu poetik nümunələrdə təkə Fərizə-İlham sevgisi, istəyi yox, Vətənə, xalqa, millətə hörmət, sayğı cəmləşib. Onlar təkə cütlük sevgisini yox, şəhidlik sevgisini yaşadırlar, çiyinlərində Vətən dərdinin yükünü, ağırlığını daşıyırlar. Təbii ki, bu sevgini də, dərdi də, yükü də bizə çatdıran Şəhla xanım kimi qələm sahibləridir.

Kitabla tanışlıqdan sonra bu qənaətə gəlirəm ki, Vətən, xalq sevgisi hər şeydən üstündür. Belə olmasaydı, Şəhla Xəlilqızı da belə bir əsəri ortaya qoya bilməzdi. Mən bu kitabı “Şəhidlik dastanı” adlandırardım. Çünki 1990-cı il 20 yanvardan başlayan əzablı yolun sonu 44 günlük müharibədə “Dəmir yumruq”un hesabına Müzəffər Odrumuzun böyük hünəri ilə qazandığımız Zəfərlə tamamlanır. Hələ 20 yanvarda əli yalın oğullarımıza cəsarət verən, sıralarını möhkəm edən inam, ümid qığılcımları gözləri hədəqəsindən çıxmış imperiya ordusunun əsgərlərini, zabitlərini belə heyrətə salmışdı. Ölümə üz-üzə qalan gənclər, qocalar, oğlanlar, qızlar onlardan əsla aman diləmir, əksinə öz nifrətlərini, qəzəblərini dilə gətirirdilər. Küçələrə, meydanlara çıxan insanlar özlərini rəmzi qala sanırdılar, hər kəs istəyirdi ki, Vətənə atılan güllə onun sinəsinə dəysin. Cəbhədə, zorla sürükləndiyimiz birinci Qarabağ müharibəsində də Vətən oğulları eyni şücaətlə vuruşdu, qeyri-bərabər döyüşlərdə misilsiz qəhrəmanlıqlar göstərdilər.

Birinci Qarabağ müharibəsində şəhid olmuş Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı Füzuli Rüstəmov haqqında yazılmış “Şəhid Füzuli” şeiri də dediklərimizə bariz nümunədir. Bir neçə bəndi nəzərinizə çatdırmaq istərdim:

*İgidlər heç zaman andından dönməz,
Şəhidlər ölməzdir, Vətən bölünməz.
Yanar ürəklərdə alovu sönməz,
Heyrətə gətirdi o cəsarətin.*

*Bir qəlbə iki ad: Füzuli, Zamin,
Qazanın bu yolda hörməti min-min.
Səni rəmzlərlə anırıq, Amin!
Səninlə fəxr edir qohumun, yadın,
Füzuli, Zamin tək ucaldı adın.*

Azərbaycanın haqq savaşında, Vətən torpaqlarının erməni işğalından azad edilməsində hər bölgədən keyli azəri övladı vuruşmuş, özünün hünərini nümayiş etdirmişdir. Bu cəngavərlərin sırasında şəhid olmuş, sağlamlığını itirmiş, eləcə də bu gün həyatda yaşayan qəbələlilərin də özünəməxsus yeri var. Şəhla xanım o qəbələlilərin döyüş yollarını özünün misralarına həkk etdirə, həmin kövrək misralarla biz oxucularda müəyyən təsəvvür yarada bilib. Bir oxucu

kimi Şəhla xanıma minnətdaram ki, belə oğullarla tanışlıq körpüsü yarada bilib.

Şəhidlərin ruhları bir mahnıda səsləndiyi kimi Vətən göylərində azad gəzirilər. Elə o şəhidlərin ruhları Şəhla Xəlilqızının da misralarında gəzirilər.

Vətənimizin müstəqilliyi, torpaqlarımızın azad olunması naminə ölümü gözə alan gənclərimiz bu müqəddəs amal uğrunda şəhid oldularsa, bu, xalqımızın böyüklüyüdür. Şəhid verməyən xalqın mənlisi olmaz. Şəhid qanı axmayan torpaqdan Vətən olmaz. Xalqımız Vətəninə, torpağına bağlı qəhrəmanlar yetişdirən xalqdır. Elə olmasaydı, bir evdən iki oğul Vətənin müdafiəsinə getməz, eyni gündə ikisi də şəhid olmazdı:

*Analar dilində bütən o ağı,
İki övlad dərdi ürəklər dağı.
Qayıtmaz nə yazıq ötən xoş çağı,
Zəhmətkeş, qabarlı əlinə qurban,
Ocaqda qalan o külünə qurban.*

*Hərəsi bir igid, Aydan nur alıb,
Anaya göz yaşı xatirə alıb.
Vətənin qoynunda əbədi qalıb,
Üzünə tökülən telinə qurban,
Ocaqda qalan o külünə qurban.*

İgid qardaşlarımız bu qəhrəmanlığı, mübarizliyi Aprel döyüşləri zamanı bütün dünyaya nümayiş etdirdilər. Düşmən təxribatının qarşısını alarkən canından keçən nə qədər mərd oğullar fəda verdik. Həmin gün onlar düşməni bir addım da irəli buraxmamaq üçün son damla qanlarına kimi vuruldular. Qorxu duymadan, ürəklərində böyük Vətən sevgisi ilə qəhrəmancasına döyüşüb şəhid olan Murad Mirzəyev, Raqif Orucov, Samid İmanov, Qabil Orucəliyev və başqaları bir daha sübut etdilər ki, bu xalqın qəhrəmanları yüzlərlə, minlərlədir. Onların ömür yolu gənclərimizə nümunədir. Uşaqdan-qocaya hər bir vətəndaşımız şəhidlərimizi daim böyük ehtiramla anır, onların qəhrəmanlığını örnək bilir. Heç uzağa getməyək. 2020-ci il iyul ayının 14-də Ağdam ərazisində şəhid olan general-mayor Polad Həşimovun hünəri, qətiyyəti tək bu qəhrəmanlığa bir nümunədir. Bu qəhrəmanlığı təkə Qəbələnin yox, bütün Azərbaycanın adına yazdı və ölməzliyə qovuşdu.

*Qeyrətlə yazdın sən Vətəndə dastan,
Cihadə çağırdın, Vətənim oyan.
Azadlıq rənginə ay elim boyan,
Günəş tək elində doğuldun, Polad,
Qələbəyə gedən yol oldun, Polad!*

*Şəninə yazılan şeirlə dastan,
Bitməz hekayələr olacaq ümman.
Sənin xatirəndir ötüşən zaman,
Düşmənin qəlbini sən oydun, Polad,
Qələbəyə gedən yol oldun, Polad!*

Və yaxud "Qələbə marşını sən çaldın, Polad" şeirində deyildiyi kimi:

*"Milli Qəhrəman" tək şərəfli adı,
Qarabağ səddini hünərlə aşdı.
Vətənin gözündə sən axan yaşdın,
Qələbə marşını sən çaldın, Polad!*

*İtirməz Vətənim oğul haqqını,
Ucaltdı, yüksəltdi şanlı adını.
Çəkdik canımıza qalib adını,
Vətən məşəlini yandırdın, Polad,
Vətəni sevməyi qandırdın, Polad!*

Şəhidlərin arzularının bir çoxu həyata keçib. Azərbaycan suverenliyini təmin edib, onların arzulaşdıqları müstəqil dövlətimiz qurulub. Ölkəmizin iqtisadi, hərbi gücü getdikcə artır. Qüdrətli Azərbaycan beynəlxalq birləşmənin layiqli üzvünə çevrilib. Bu bizə gələcəyə nikbin nəzərlərlə baxmağa əsas verir. Əminik ki, şəhidlərin digər arzuları da çin olacaq. Getdikcə güclənən Azərbaycan vaxtilə imperiya ordusunun köməyi sayəsində ermənilərin əlinə keçirdikləri tarixi torpaqlarımızı 44 gün ərzində geri aldı, respublikamızın ərazi bütövlüyünü təmin etdilər. Bu tarixi Qələbəmizin şərəksiz müəllifi isə Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevdir. Özünün dəmir yumruğu ilə düşmənin başına ağır zərbələr endirdi. Elə zərbələr ki, inana bilmirəm ki, bundan sonra nankor ermənilər bir də Azərbaycanın ərazisinə iddia sürə bilsinlər.

*Baş-başa duran o şanı, şöhrəti,
Düşmənin üstünə yağır nifrəti.
Cahana sığışmza o pak qeyrəti,
Vətən nəğməsinin səsinə İlham.*

*Dünya baxır Azərbaycan yoluna,
Vətənim güvənir sadıq oğluna.
Şəhlayam, bağlıyam Azərbaycana,
Ucaldın xalqımın gözündə İlham,
Vətən bayrağının önündə İlham.*

Burada maraqlı məqamlardan biri budur ki, Şəhla Xəlilqızı Türkiyənin Prezidenti, ər oğlu ər Rəcəb Tayyib Ərdoğanı da öz misralarında təcəssüm etdirib.

*Erməni, fransız havadarları,
Çəkin sinəsinə acı dağları.
Azadlıq gətirdi el oğulları,
Göylərdən yerlərə Günəş də endi,
Təbrikə qardaşı Ərdoğan gəldi.*

*Susdu o dağların acı dilləri,
Kəsildi düşmənin haqsız əlləri.
Yurdumun şəhidi, igidi, mərdi,
Qarabağda gül-çiçəyə bələndi,
Təbrikə qardaşı Ərdoğan gəldi.*

Kitab olduqca rəngarəng və maraqlıdır, cəlbedicidir. Şəhla xanım bu kitabda təkcə Qəbələ yox, digər rayonların övladlarının hünərindən də bəhs edib. Milli Qəhrəman Mübariz İbrahimov haqqında yazdığı "Ölməz Mübariz" şeirini oxumadan yan keçmək olmur.

*Ölməz Mübarizlə fəxr edir Vətən,
Uca çinar tək zirvədə bitən.
Görmək istəyirdi Vətəni gülsən,
Qarabağımızda canclar bayraq,
Vətən oğulları, ayağa durmaq.*

*Başımız aşağı olmasın gərək,
Mübariz xalqıma əbədi örnək.
Qan ilə boyandı o şəhid köynək,
Bu döyüş meydanı bir də ki, sınaq.
Vətən oğulları, ayağa durmaq.*

Kitabda toplanmış "Şəhid Turalım", "Oyan, ana qəlbin ovundur Ümman", "Qaldın baharda", "Şəhid Elvin", "Dadına yetməz Təbrizim", "Vətəni can kimi sevdi Mikayıl", "Ana fəryadı", "Cəsur qazimiz İbrahim", "Ölməz Əfqanım", "Xudayarın səsi", "Qələbə soracağı", "Selə dönür şəhid qanı" və digər şeirlər, eləcə də bir poema istedadlı şair Şəhla Xəlilqızının potensial imkanlarını ustalıqla üzə çıxarıb.

Beləliklə, Ş.Xəlilqızının şəhidlər haqqında yazdığı hər şeirində demək olar ki, şairliyi ilə mənliliyi pozulmaz vəhdətdədir və bu ciddi vəhdəti nəzərə almadan onun özünəməxsus poeziyasını obyektiv şəkildə qiymətləndirmək mümkün deyil. Şəhla xanım müasir poeziyanın elə nümayəndələrindəndir ki, sözlərinə, dediklərinə inanırıq, sevincinin dərinliyinə, kədərinin bütövlüyünə, ruhunun yüksək optimizminə qibtə edirik, şerlərinin ahənginə qoşulub axırıq.

Hər yaxşı şer kitabı şairin poetik dünyasına, poetik aləminə yeni səfər, yeni səyahətdir. Heç də bütün şairlərin özünəməxsus poetik aləmi olmur. İllərlə öz yaradıcılıq prinsiplərinə sadıq qala-qala, narahat dünyamızın, əsrin, zamanın aktual məsələlərində, sözün əsl mənasında, vətəndaş mövqeyindən, yüksək şair mədəniyyəti ilə cavab verə-verə, hissləri, duyğuları təbii axarıdan çıxarmadan yaza-yaza sənətkar öz poetik aləmini yaradır. O aləmə səyahətə çıxan oxucuya şairin duyğuları, düşüncələri bələdçilik eləyir. Hər şey "bələdçi"dən asılı olur. Bu yerdə yenə də ən böyük mayar təbiilik, səmimiyyətdir. Əgər hisslər, duyğular təbiidirsə və təbii dillə, təbii poetik vasitələrlə, təbii poetik intonasiyalarla çatdırılırsa, biz "bələdçi"yə, onun səmimiyyətinə inanırıq. Ş. Xəlilqızının misal gətirdiyimiz nümunələrində, eləcə də "Vətən oğulları" kitabında doğma yurdu hay-küysüz sevən, şəhidinə hörmətlə, sayğı ilə yanaşan bir şair ürəyi döyünür.

Şairin bələdçiliyi çox çətindir; gərək zərgər dəqiqliyi ilə işləyəsən, gərək obrazlar elə təbii, elə yerli-yerində ola ki, oxucuda şübhə yeri qalmaya. Axı hər şeyi müəllifin gözü ilə görürük, hər şeyi onun fantaziyasının süzgəcindən keçiririk. Biz özümüzü şairin yerinə qoymalı, onun baxış nöqtəsində dayanmalıyıq.

Şəhla Xəlilqızının şerlərini sevməmək mümkün deyil. Çünki bu nəğmələr, hər şeydən öncə, yaxşı bir insanın qanından qopub. Onun üz tutub söz dediyi oxucu ya onun atasıdır, ya anası, qızıdır, ya oğlu, qardaşıdır, ya bacısı... Bunlar olmayanda, yalnız xeyirxahlıqla nəfəs alan bu misralar əziz və unudulmaz bir insanın sinə daşına üz sürtür, baş ağacına yazılmış kimi görünür. Ş.Xəlilqızının şəhid nəğmələri ömür deyilən bir yola səfər başlayan insan küreyinə çəkilən duadı, düşərli əl kimidi!

Nə zamansa oxuduğum, şeir gecələrində tez-tez təkrarladığım bir cümlə var idi. Bilmirəm Rəsul Həmzətovun şair babası deyib, yoxsa Süleyman Stalski: "Nifrət və məhəbbət şairin bir cüt qanadıdır, quş bir qanadı ilə uça bilmədiyini kimi könül nəğmələri də o qanadlardan biri olmasa havalanmaz". Bəs onda nə üçün şair Şəhla Xəlilqızının yazdıqları könüllərdən-könüllərə qanad çalmaqdan yorulmur?

Anlaşılmasın ki, Şəhla xanımın özü də, şerləri də yalnız və yalnız sadələvhlük timsalıdır, hansı şəkildə olursa-olsun, istər elmi, istər obrazlı düşüncə yolu ilə dünyanı dərk etmək istəyən bir təfəkkürün sadələvhlük bükümləri içərisində görünməzliyinə, itib-batmasına inanmağın özü sadələvhlük olardı.

*Daşdəmir ƏJDƏROĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Bələdiyyəsinin üzvü*

Yəqulmağa verilmişdir: 12.10.21 Çapa imzalanmışdır: 21.12.20 Rezoqraf çapı.
Şəhadətnamə № 27. Lisenziya: seriya ab № 02247130
Tirajı 1000. Ləman nəşr-poliqr. MMC-də çap olunmuşdur. Qiyməti – pulsuz